

2 תקופות ומשוגע אחד

לפני ארבעים שנה ניגש צעיר הסיון אל דרויאנוב, מזכיר הוועד של ציון באודיסה, ואמר לו שברצונו להפיק לארץ ישראל.

הימים היו ימי תסיסה בארץ, היו סכסוכים עם הבארון, וחובבי ציון לא נטו לסייע לעלייה. לכן יעץ דרויאנוב לצעיר לא לנסוע, כי זה בניגוד לאינטרסים וכו'.

ענה הצעיר: "לא באתי להתחוכך עם אדוני ולשאול עצות. ואין אדם רשאי לתת עצה, אם לא נתבקש לכך. אדוני יסייע לי בקבלת ויזה — טוב, ולא — אך ואמצא לי את דרכי."

השיחה נסתיימה ברוגז. הצעיר הלך, ובהיותו במדרגות הדביקו דרויאנוב ואמר: "ובכן, אני דוקה מיעץ לך לנסוע לארץ ישראל, כי רק לעקשנים שכמוך יש שם מקום".

והאיש עלה. היה זה קריניצי, ראש העיר רמתגן (14 גנים, בתי חרושת, כבישים רחבים) שספרו "בכח המעשה" (הוצאת "מסדה", 156 ע') הופיע כעת.

בשנת 1906 הגיע המחבר, בן 19, לארץ, וכבר אז נמצאו כאן האידיאולוגיות המפורסמות של ימינו, בדמותם של א.ד. גורדון, בעל הווקן והאידיאות הטולסטוריות, דת העבודה והפצפונים. הדמות השניה היתה זו של מיכאל הלפרן, בעל רעמת הארי, שסיסמתו — בדם ואש. קריניצי בחר בשני.

התקווה בכינון אריות

אברהם קריניצי ואותם צעירים היו מסתובבים עם ה"קינזאל", פגיון קוקוי, בחגורתם, והטילו פה ושם את אימתם על הערבים. ומעשה בארבעה שוודים שהתנפלו על המחבר וחברו, ולאחר שהללו עמדו על נפשם שעה שלמה הופתעו השוודים להחכה שכל הדבר נעשה בגלל שני מטאליקים בלבד. זאת היתה תורת הלפרין.

ומעשה בקרקס שבא ליפו ובו כלוב של אריות, ומאלף החיות היה מומזן מדי ערב את הקהל לכלוב האריות. עד שערב אחד קם הלפרין ממקומו, נכנס בקומה זקומה לכלוב האריות, עמד דום ושר את "התקווה".

ועוד פרט מעניין על הבחורים של הימים ההם: אחד הרעיונות החביבים על הלפרין היה לקחת חבר צעירים, ללכת לעבר הירדן (אדמה, אינה עולה שם כסף), להתחתן עם נערות בדואיות ולהקים גזע חדש.

סבוטז'ה נגד התורכים

מלחמת העולם הראשונה מצאה את קריניצי כמפקח על אספקת דלק (עצים) לרכבות הצבא התורכי. בתפקיד זה היה מספק "הסיקות" (תעודות שחרור מהצבא) לאישי "השומר", ומעשה במנהל עבודה יחוני בעפר לה שפטר את אנשי "השומר" מעבודתם ברכבת, ובה קריניצי ועצרו את משלוח הדלק עד שרכבות הצבא נעצרו בעפולה ומנהל העבודה היווני הואשם בסבוטז'ה ונשלח לכלא בדמשק, ואנשי "השומר" ממרבהיה חזרו לעבודתם.

פרט מאלף שמזכיר את ימינו הוא המ עשה כיצד ארגן קריניצי את החיילים התורכים שבפיקודו ולימדם לגדל ירקות למאכלם, למרות התנגדות הקצינים הגבוהים ממנו.

נשק ומעיים

חדשה התחילה. פרשה שהתחילה (עוד אז!) בחיפושי נשק ונגמרה בישיבה בלטרון. אותה תקופה היא שהביאה את רמתגן.

גם כאן בא סיפור מרתק של מעשים, כיצד נבנה בית הספר הראשון (נגד דעת רוב המועצה). כיצד הושג התקציב הראשון (נגד דעת המושל). כיצד טולטל סטרוס הידוע במכונית רעועה בידי נהג דיוז על דרך לא דרך, עד שהתהפכו בני מעיו והסי כים להעביר את כביש פתח תקוה דרך רמת גן ולא דרך יהודיה.

פגישות עם נציבים, בן יאשי הגנה, אנשי מחתרת. נטיעה של יעצה מביעה אי איומן והמחבר עונה כי מימיו לא חשב שזכה באימונה. צבירת נשק, תעשיית נשק, מתחילים לראות עיר.

אינקובטור של טרור

דרוש לו בימינו לאדם להכריז בגלוי כי תמך בטרור, בתנועות המחתרת, עזר לאני טיהם בכסף, עצה וקשרים והזדהה עם מלהמה. עובדה היא שרמתגן נקראה בפי הבריטים "אינקובטור של הטרור". ייתכן שבמינו, ימי פירוק הפלמ"ח עם שאר שרידי העבר של טרם המדינה, אין לאדם מה להכסיד אם "מודה" הוא באומץ על חטאים אלה.

בכלל, מצטיין הספר בנימה נוגעת ללב כאשר המדובר הוא בתקופה שחלפה לבלי שוב, וקשה שלא לחשוב כי חבל, חבל על שהלכה התקופה ההירואית הזאת לעולמה בזמן כה קצר, ואותם אנשים ממש שהלכו חגורי פגיונות ואקדחים נוסעים להם למשעי במכוניות פאר ויורש אין.

עוד דבר שכדאי לעמוד עליו הוא הטון: אין כאן צניעות או ענוה. האיש משבח בגלוי את מעשיו ולא מתבייש לקרוא לעצמו "משוגע לדבר אחד", והדבר נעים לקריאה יותר מביוגרפיות חסודות הנמסרות

מפי מנהיגים גדולים ועוסקים מאד לנושם חגיבות ומסורות מאוד, ומפיעות בעתונים רשמיים מאוד על נייר סבלני מאוד.

2 בחורות ומחצצר

בשעה 6 נכנס עוצר הדרכים לתקופה. דקות מעטות לפני כן נעו שתי מכוניות משא דרומה. בראשונה ישבו ערבים על גבי ערימת חציר, בשניה נסעו אנשי קיבוץ. הם הגיעו למחנה בריטי עזוב, פשטו את בגדי הערבים והקיבוצינים, לבשו מדי חאקי, חבשו כובעי פלדה, הוציאו מתחת לחציר 3 מקלעים, 10 טומים, רובים ורימונים. היה זה עם רדת החשכה ביום 27.2.46, והאנשים היו אנשי אצ"ל שיצאו לחבל בשדה-התעופה הבריטי בקסטינה ב" אישור מטה-המבצעים של "תועת המרי" (ישראל גלילי, יצחק שדה, מנחם בגין ונתן פרידמן-ליין).

עכבור 31 חודש טורסמו לראשונה פרטי הפעולה במלואם ("מנשרים קלו, מאריות

חשבץ מס' 39

		7	6	5	4		3	2	1
	11			10		9			8
		16			15		14	13	12
			20				19		17
				23			22	21	
					27			26	25
	28								
		34	33		32		31		30
				37				36	35
					42	41			40
									43
					44				

מאוזן: 1) מארגן ה"מכביה"; 4) הריחו לפניך; 8) שרשרת הרים ברוסיה; 10) קול גברי בשירה; 12) פרא; 13) נחש הנחושת; 16) מחבר "העורב"; 17) מזרח; 19) צבע; 20) ירק מאכל השנוא בעיקר על הילדים; 21) בנו של מספר 26; 23) נגיד; 24) אחת הקבוצות במסדרון הירושלמי; 26) צדיק בדורו; 27) מנחה; 29) אלילת המלחמה הבבלית; 31) מין דגן; 33) מליצה; 35) סוד; 36) אימפורט; 38) מול; 39) קריאת שמחה; 41) עלמה; 43) היות במצב של טשטוש הדעת; 44) המדבר הגדול בעולם;

מאוזן: 1) מהפכן; 2) מקום מרעה; 3) בעל בית מרחץ; 5) שד; 6) אתה לאבין; 7) מכשיר אופקה; 8) חלק הפרח המכיל את הזרע; 9) משיבוע את המעטים ומרעים את הרבים; 11) פסל נודע; 14) יום טוב; 15) חית לילה; 18) מסעד; 20) ציור; 22) יורד ים; 23) המאור הגדול; 25) כוך; 28) מסוגי השירה; 30) תבשיל; 31) חיה עצלנית; 32) בלתי מבושל; 34) הרגל; 36) הפל, השלך (יואל ד' ג'); 37) שם יצירה של אמיל זולה; 40) נוול חיוני; 42) מבניו של יהודה.

פתרון חשבץ מס' 38

מאוזן: 1) מפל; 3) מעל; 5) הלך; 7) קת; 8) שער; 9) רוח; 11) עני; 12) סעד; 13) עם; 14) רידינג; 17) מולדת; 19) תשי; 20) צבר; 21) סכה; 22) וו; 23) אבן; 24) איל; 26) משי; 27) אגן; 28) צי; 29) איך; 30) קים; 31) שבת; 32) אמנון; 34) המכביה; 36) גן; 37) לבן; 38) נוט; 39) זיו; 40) נור; 41) בר; 42) ורת; 43) גרן; 44) גלם.

מאוזן: 1) מק ארתור; 2) פת; 3) מעין צבי; 4) ער; 5) הודו סין; 6) לח; 8) שני; 9) רעם; 10) אמת; 11) עדי; 13) עדה; 15) יש; 16) גבן; 18) כלל; 23) אשכולית; 24) אגמנון; 25) בית הכרם; 26) מין; 27) איה; 28) צבי; 29) אמן; 31) שבט; 32) אגד; 33) גבו; 35) כור; 39) זר; 40) נר; 41) בל.

גברו", מאת אלדד, הוצאת "שלח", 84 ע'). מאז עברו רבים מן הקוראים פעולות הרבה יותר נועזות והרבה יותר מסוכנות. בכל זאת מענין לקרוא כיצד התגנבו 46 הב' חורם ו2 הבתרות (ביניהם מחצצר!) לתוך שדה-התע, פה, השתלטו עליו באש מקלעים והשמידו תוך 40 דקות 19 מטוסים כבדים של 4 מגועים. ובעיקר: כיצד הצליחו להתחמק במסע-לילה מייגע בין חוטיה של רשת הצבא הבריטי עד הגיעם לכפר מר-מורק ליד רחובות.

תנובה ונאצו-בריטים. אילו היה המחבר מסתפק בתאור העובדות, היתה החוברת יכולה להיות אפוס קטן. אולם אין הוא מסוגל לכך. עוד מכרסמים בקר-ביו כל המליצות היפות מימי המחתרת -- הגנת "תנובה", נאצו-בריטים, צפרי-טרף, אדמת-קדש וכו' -- ומצטרפים לסגנון ש' קשה קצת לבלוע. בגללו דומה התאור קצת לטרט מלחמה סובייטי או הוליבודי: הגיבור הגוסס מזכיר את מלחמת-החירות בנישמתו האחרונה, ובחורים הרגישו בכל רגע בדיוק מה שהיו צריכים להרגיש -- לו היו שחקני-קולנוע, ולא אנשים חיים.

רק פעמים ספורות שוכח המחבר את עצמו ומכניס נימה אנושית לתאור: אחד החבלנים מאבד נעל בעברו ואדי, האנשים מוכי-פחד כשנדמה להם שנפלו במארב, כשנפצע הסייר מתברר שהבחורים ודקו את האלונקה בדרך. אולם המחבר מתאושש מיד וממשיך למלא עמודים רצופים בסיסי מאות נעלות (ובעברית לקויה) -- וכך אין אנו למדים מה הרגיש אותו מסכן שנאלץ לעבור יחף 25 ק' לומטרים שדות קוצים, ואם לא הרגיש בכל זאת מישהו בפחד כשהוא פתאום באש המטוסים הבוערים.

וזה חבל, המומנטים האישיים הקטנים, הם ההופכים תאור עובדותי למיסמך אנושי. אולם על חוברת זו אין מרחפת רוחם של מבצעה, שהיו בשל דום, מרגישים בכאב, בפחד ובעייפות ככל חייל. מרחפת עליה רוח של כרוז שנתאחר במקצת.

חבל שהתוצאה לא נתנה לאחד ממש-תתפי הפעולה לספר את הסיפור כדרכו, בצורה פשוטה וענינית. במקום זה מסרה את התפקיד לידי של אחד מסופרי המחתרת ("אלדד", החתום על החוברת, אינו אלא ד"ר ישראל שייב). סופר, אף אם ידייק מאד בכרטיס, לא יצלח לעולם למסור את הרוח של הלוחם הפשוט, אפילו אם ינסה לתת לתאורו צביון "עממי" בעזרת מבול של מליצות בומבסטיות ושי-בושילשון מכוונים.

2 גלגלים ונשמה

בנינו רוב האוכלוסיה האופנוע הוא יצור טורריסטי הודוס נשים זקנות, מעיר אנשים בחשכת לילה ומוביל את רוכבי לקראת מות בטוח. אולם בנינו המיעוט הקטן (אך הקולג'י) של רוכבי-האופנוע עצמם היר האופנוע הוא יצור עדין בעל נשמה קפריסית. הוא ממלא לגביהם את מקום האשה (זקוק לטיפול מתמיד) היין (המהיר רות משכרת) והחבר (נאמן עד לקלקול המנוע).

אנשי האופנוע הם מיסדר סגור, שזר לא יבוא בקהלם. יש להם שפת סתרים משלהם: "פלאגים", "קארבוראטור", "ספד" באנד". כל צעיר בן 15 מתגעגע לאופנוע שישיג את הבנות, כשם שאחיו הבוגר התגעגע, לפני עשר שנים, לאופני-ספורט.

חוצ' מזה האופנוע הוא גם מכשיר יעיל לנטיעה. הוא חסכוני מן המכונית, מתקדם בנקל ברחובות צפופים כשהמכונית עומדת בתור אינסופי, ומתאים (בימי הקיץ) יותר לאקלים החם של הארץ מאשר מכר-נית סגורה ומחניקה. חסרונו: הוא רגיש מאד, מתקלקל בקלות, וכשהוא נעצר בכביש אין אפשרות לרתום אותו למכונית אחרת, כנהוג בין מכוניות.

הספר "האופנוע" (מאת יהודה ענן, הוצאת המחבר, 150 ע') בא לספר לאופנועים מה לעשות כשהאופנוע נעצר בדרך (כרגיל בדיוק במקום המרוחק בכל ישוב), הוא גם מספר להם כיצד פועל האופנוע -- פרק סתום לרוב הרוכבים. כל מי שהזיע פעם שעתיים כדי להתנעף מכוונה עקשנית ידעו להעריך את עצותיו המעשיות, המלוות קאריקטורות המודות של שליין. מעניי מי שלא עבר חויה מאלפת זו ישאר ספר שימושי זה בחוקת כתבי-ספרים.